

Lokaal Opleidingsplan Interne Geneeskunde, UMC Utrecht

Stage - Klinische immunologie

Keuzestage 4-8 maanden (i.c.m. bepaalde differentiaties)

Dit is de afdeling, dit zijn de patiënten

De afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie van het UMC Utrecht is een door de NIV erkende opleidingsplaats voor de differentiatie tot internist-allergoloog/klinisch immunoloog.

Naast de mogelijkheid tot het doorlopen van de 2 jaar durende differentiatie volgend op de 4-jarige basisopleiding interne geneeskunde, biedt de afdeling aan in de immunologie geïnteresseerde AIOS interne geneeskunde de mogelijkheid om zich gedurende een periode van 8 maanden te verdiepen en te bekwalen in de klinische immunologie. Een dergelijke stage zal vooral van grote waarde zijn voor AIOS die uiteindelijk kiezen voor een differentiatie als infectieziekten of nefrologie. Deze stage van 8 maanden wordt in overleg met de opleider interne geneeskunde ingepland in de periode die vooraf gaat aan een enkelvoudige differentiatie.

De afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie is een van de acht afdelingen van de Divisie Interne Geneeskunde en Dermatologie (DIGD).

Binnen de polikliniek Reumatologie & Klinische Immunologie worden jaarlijks ruim 5000 patiënten gezien. Hiervan hebben ruim 1000 een systeemziekte. Een substantieel deel van de verwijzingen betreft een second opinion.

Per dagdeel zijn er binnen de polikliniek van de afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie 5-10 spreekuren van artsen en 2-3 spreekuren van verpleegkundig reumaconsulenten.

De klinische afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie beschikt over een dagbehandeling bestaande uit 4 stoelen (met tot 3 shifts per dag). Jaarlijks zijn er circa 300 klinische opnames. Binnen de afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie zijn 10 medisch specialisten werkzaam: 6 reumatologen en 4 internist- (allergoloog) / klinisch immunologen. Er worden 3-6 AIOS tot reumatoloog opgeleid. Daarnaast kunnen 1 (-2) AIOS de 2-jarige differentiatie tot internist-allergoloog/klinisch immunoloog volgen en 2-4 AIOS die een stage allergologie en klinische immunologie van 8 maanden volgen (geldend voor de 4-jarige basisopleiding tot internist). Vrijwel continu is ook 1 A(N)IOS op de afdeling werkzaam die in het kader van de opleiding tot internist of reumatoloog gedurende 4 maanden een zaalstage klinische immunologie en reumatologie doet. Daarnaast zijn binnen de afdeling co-assistenten en een semiarts werkzaam in het kader van de opleiding geneeskunde.

Het onderzoek van de afdeling Reumatologie en Klinische Immunologie wordt verricht binnen twee van de zes door de RvB van het UMCU gedefinieerde speerpunten te weten "Immunologie & Infectie" en "Regeneratieve geneeskunde en stamcellen". De afdeling kent een lange historie van onderzoek binnen de volgende hoofdthema's: reumatoïde artritis, systemische auto-immuunziekten, primaire immuundeficiënties

en artrose. Het onderzoek is zowel klinisch als translationeel. De afdeling beschikt over eigen laboratoriumfaciliteiten en maakt deel uit van het in het kader van het speerpunt "Immunologie & Infectie" vorm gegeven UMCU-brede Centrum voor translationele immunologie (CTI).

De invulling van de 8 maanden stage allergologie en klinische immunologie kent naast een kernprogramma een aantal variabele onderdelen waaruit een keuze wordt gemaakt in overleg met de opleider allergologie en klinische immunologie. Er wordt gewerkt met elementen uit het 2-jarige programma dat gevolgd wordt in de differentiatie allergologie en klinische immunologie (zie aldaar). Voor de AIOS kan op deze manier een aantrekkelijk, op individuele wensen toegespitst pakket worden samengesteld.

Kernpakket

Patiëntenzorg

- wekelijks 2-3 eenheden polikliniek klinische immunologie (nieuwe patiënten met (verdenking op) een systeemziekte. De AIOS bouwt een eigen populatie van controlepatiënten op.
- Wekelijks een dagdeel allergologie-poli
Alle poliklinische activiteiten worden nauwgezet gesuperviseerd door stafleden (inclusief voor- en nabespreking)

Besprekingen

- wekelijkse participatie in de grote visite (bespreking van opgenomen patiënten)
- wekelijks participatie aan de polikliniek bespreking (bespreking van moeilijke casus binnen de klinische immunologie en reumatologie samen met specialisten op andere vakgebieden)
- wekelijks research bespreking (afgeronde presentaties over lopend onderzoek binnen de afdeling)
- maandelijks PA-bespreking
- per kwartaal refereerbijeenkomst
- twee keer per jaar Soirée Inflammable
- twee keer per jaar MKSAP

Onderwijs

- De AIOS volgt een door de afdeling medische immunologie aangeboden cursus (4-5 dagdelen) waarin medisch immunologen relevante laboratoriumtechnieken en de interpretatie van verkregen uitslagen bespreken.
- Er is een wekelijks onderwijsprogramma met ziektespecifieke en -overstijgende onderwerpen

Wetenschap

- Tijdens de stage wordt gestimuleerd dat je (beperkt) eigen onderzoek uitvoert of participeert in lopend fundamenteel en/of klinisch onderzoek. Uiteraard dient ieder onderzoek te passen in de door de afdeling uitgezette kaders.
- Het is de intentie om tijdens deze stage te komen tot een publicatie in een peer-reviewed tijdschrift en/of tenminste een orale presentatie op een wetenschappelijke bijeenkomst te verzorgen

Variabele onderdelen

- klinische werkzaamheden op de afdeling
- het doen van consulten binnen het ziekenhuis voor de afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie
- stage immunodeficiënties (circa 1-2 dagen per week gedurende enkele maanden). Deze stage vindt in nauwe samenwerking met kinderartsen-immunologen van het WKZ en internisten van de afdeling infectieziekten plaats.
- Wekelijkse patiëntenbespreking van de afdeling infectieziekten
- Tweewekelijkse multidisciplinaire bespreking van patiënten met interstitiële longziekten

Patiënten en casuïstiek

De afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie heeft nationale bekendheid voor zijn multidisciplinaire zorg voor patiënten met systemische auto-immuunziekten. Er worden grote cohorten van patiënten met systemische lupus erythematosus (SLE), het antifosfolipiden syndroom (APS), sclerodermie, primaire immunodeficiënties en het primair syndroom van Sjögren begeleid. Het translationele onderzoek van de afdeling is rondom bovengenoemde cohorten geformeerd. Al meer dan 25 jaar is de poliklinische zorg voor patiënten met systeemaandoeningen

geconcentreerd in een multidisciplinaire polikliniek waarin naast internist-(allergoloog)/klinisch immunologen en reumatologen, ook dermatologen, een nefroloog en een neuroloog participeren. Samen met kinderarts-immunologen van het WKZ en de internisten van de afdeling infectieziekten DIGD wordt de zorg geleverd aan adolescente en volwassen patiënten met immuundeficiënties. De afdeling Reumatologie & Klinische Immunologie verricht dagelijks consulten op klinische afdelingen bij patiënten met (verdenking op) immunologische problematiek en houdt meerdere malen per week patiëntenbesprekingen.

Relatie met andere disciplines

De allergologie/klinische immunologie is bij uitstek een horizontaal specialisme. Immers, immunologisch-gemedieerde ziektebeelden kunnen zich in vrijwel ieder orgaan voordoen. Het gevolg is dat de allergoloog/klinisch immunoloog in het kader van de patiëntenzorg met vele specialisten, zowel binnen als buitende interne geneeskunde samenwerkt.

Ook tijdens deze stage van 8 maanden werkt de AIOS samen met artsen van de afdelingen reumatologie en interne geneeskunde en zal er geregeld contact zijn met artsen van de nefrologie, kindergeneeskunde, dermatologie, longziekten, oogheelkunde, KNO, neurologie en pathologie. Daarnaast is er nauwe samenwerking met de medisch immunologen die werkzaam zijn in het patiëntenzorg-laboratorium van de afdeling immunologie.

Leerdoelen

De stage allergologie en klinische immunologie is zo ingericht dat de AIOS na een periode van 8 maanden op grond van het "kernpakket" :

- In staat is het functioneren van het normale immuunsysteem te beschrijven en de grote lijnen van de pathofysiologie van systeemziekten en allergologische aandoeningen te benoemen.
- kennis gemaakt heeft met de klinische presentaties, verloop en behandeling van een scala aan systeemziekten en allergologische aandoeningen.
- Een differentiaal diagnose op kan stellen van veel voorkomende klinische verschijnselen die bij immuun-gemedieerde ziekten voorkomen.
- de achtergronden en valkuilen van de in de patiëntenzorg meest gebruikte immunologische/allergologische laboratoriumtechnieken kent en de uitslagen van deze onderzoeken in een klinische context kan interpreteren.
- de toepassing van biologics en andere nieuwe therapieën bij patiënten met een systeemziekte begrijpt en kan toelichten en ervaring opdoet met immuuntherapie bij allergische aandoeningen.

Medisch Technische Vaardigheden

Medisch technische vaardigheden die in deze stage aan bod (kunnen) komen zijn o.a.: gewrichtspunctie, infuusbeleid, ECG beoordeling, non-invasieve bloeddruk- en saturatie meting, venapunctie, arteriepunctie, afname van materiaal voor microbiologisch onderzoek en het voorschrijven van geneesmiddelen (zie p. 82 van het landelijk opleidingsplan).

Ontwikkeling van algemene competenties

Gedurende de stage werk je verder aan je leerdoelen in de algemene competenties.

Naast medische competenties werk je verder aan je individuele opleidingsplan. In afstemming met de opleider bepaal je aan welke competenties je in deze stage specifiek aandacht zult besteden.

Communicatie

- je gaat adequate arts-patiënt relaties aan en onderhoudt deze, in het bijzonder met de patiënt met een chronische (inflammatoire) aandoening
- je houdt in je communicatie rekening met het perspectief van de patiënt met een chronische

aandoening

- je hebt de regie in gesprekken met patiënt en naasten, je luistert naar inbreng en vragen van de patiënt en naasten en speelt daar adequaat op in
- je kunt een slechtnieuws-gesprek voeren met de patiënt en naasten over diagnose en complicaties ten gevolge van aandoening of therapie
- je onderkent welke aanvullende informatie ontbreekt en bent in staat deze efficiënt en gericht op te zoeken

Kennis en wetenschap

- je bent in staat literatuurgegevens te extrapoleren naar de specifieke situatie van een patiënt

Samenwerking

- je vraagt adequaat en gericht een consult aan en overlegt op de juiste momenten met collega's, in het bijzonder met de verwijzer, je supervisor, de verpleegkundig reumaconsulent, collega's van de diagnostische vakken (medisch immunoloog, microbioloog, patholoog), en andere voor de onderhavige patiënt relevante medisch specialisten

Organisatie

- je voert adequaat time management t.a.v. je werkzaamheden op de afdeling. Je kunt goed prioriteiten stellen tussen de verschillende werkzaamheden

Maatschappelijk handelen

- je zorgt voor adequate statusvoering met inachtneming van voorschriften, vooral de WBGO
- je verslaglegging in medische brieven is beknopt en volledig
- je registreert DBCs volledig en juist

Professionaliteit

- je draagt zorg voor hoogstaande patiëntenzorg op integere, oprechte en betrokken wijze
- je draagt zorg voor adequaat persoonlijk en inter-persoonlijk professioneel gedrag
- je kent je eigen grenzen en handelt daarbinnen en geeft je grenzen aan en vraagt tijdig supervisie

Jouw rol op de afdeling

De allergologie en klinische immunologie vormt samen met de reumatologie één afdeling binnen de DIGD. Veel van de activiteiten en onderwijsmomenten van de AIOS-stagist allergologie en klinische immunologie lopen synchroon met die van de AIOS reumatologie.

Je participeert vooral in poliklinische patiëntenzorg. Je hebt wekelijks een aantal spreekuren allergologie en klinische immunologie inclusief nieuwe patiënten met allergologische/immunologische aandoeningen. Als gevolg van het zien van nieuw-verwezen patiënten bouw je een eigen populatie controle patiënten op. Je wordt voor, tijdens en na je spreekuur begeleid door een staflid.

Het kan zijn dat je (in overleg met je stagebegeleider) een periode zal worden ingezet voor de klinische werkzaamheden op de afdeling (inclusief dagbehandeling).

Je zal ook een periode van meerdere weken participeren in de consultendienst van de afdeling reumatologie & klinische immunologie.

Optioneel kan een stage immuundeficiëntie gevolgd worden. De tijdsbesteding bedraagt gedurende enkele maanden circa 2 dagdelen per week. Deze activiteit valt binnen een multidisciplinaire samenwerking rondom immuundeficiënties tussen de kinderarts-immunologen van het WKZ, en infectiologen en internist-allergoloog/klinisch immunologen van het UMC.

Onder supervisie van alle stafleden van de reumatologie en klinische immunologie zal je worden getraind in het klinisch denken binnen het vakgebied.

Je participeert actief in de verschillende besprekingen en onderwijsmomenten van de afdeling. Alle patiëntenbesprekingen hebben, naast het bespreken van het te voeren beleid, een educatief karakter.

Van jou wordt gevraagd tenminste eenmalig een wetenschappelijk artikel te refereren tijdens de refereerbijeenkomsten van de afdeling.

Aanbevolen wordt te participeren in fundamenteel en/of klinisch wetenschappelijk onderzoek binnen de kaders die de afdeling hiervoor heeft gesteld. Gestimuleerd wordt om te proberen een artikel te schrijven in een peer-reviewed tijdschrift.

Zo ziet je week er uit

Diensten

Je participeert in het dienstrooster van de algemene Interne geneeskunde (dit kan betekenen dat je werk gedurende één of twee van de 8 maanden volledig bestaat uit het meedraaien in dit dienstrooster)

Je hebt tijdens je stage geen diensten specifiek voor de afdeling reumatologie en klinische immunologie.

Weekrooster

De AIOS is verplicht aanwezig te zijn op het dagelijkse ochtendrapport en de onderwijsmomenten van de interne geneeskunde. Een globaal weekoverzicht staat in onderstaande tabel. Afhankelijk van de planning voor het dagdeel allergologie binnen het UMC gevolgd, of in het Diaconessenhuis.

Maandag 08.00 – 08.45 Generaal rapport en onderwijs interne geneeskunde

08.45 – 09.00 Röntgenbespreking

13.00 – 16.30 polikliniek klinische immunologie

16.30 – 17.00 Avondoverdracht interne geneeskunde

Dinsdag 08.00 – 08.45 Generaal rapport en onderwijs interne geneeskunde

15.30 – 16.30 ILD-bespreking

16.30 – 17.00 Avondoverdracht interne geneeskunde

Woensdag 08.00 – 08.45 Generaal rapport en onderwijs interne geneeskunde

08.30 – 09.15 onderwijs; Pathologiebespreking 1x/maand

09.15 – 10.00 Onderwijs; röntgenbespreking 1x/maand

10.00 – 11.00 Grote visite

11.00-12.00 polikliniekbespreking

16.30 – 17.00 Avondoverdracht interne geneeskunde

Donderdag 08.00 – 08.45 Generaal rapport en onderwijs interne geneeskunde

08.45 – 09.00 Röntgenbespreking

13.00 – 16.30 Polikliniek klinische immunologie

16.30 – 17.00 Avondoverdracht interne geneeskunde

Vrijdag 08.00 – 08.45 Generaal rapport en onderwijs interne geneeskunde

08.45 – 09.00 Röntgenbespreking

9.00 – 12.00 Allergologiepoli

16.30 – 17.00 Weekendoverdracht interne geneeskunde

Vaste besprekingen zijn:

- Dagelijks ochtendrapport interne geneeskunde
- Wekelijks met vaste supervisor polikliniek voor- en nabespreken
- Wekelijks “moeilijke” patiëntenbespreking Reumatologie & Klinische Immunologie
- Wekelijks grote visite Afd. Reumatologie & Klinische Immunologie
- Wekelijks Research bespreking Reumatologie & Klinische Immunologie
- Maandelijks pathologiebespreking
- Maandelijks Casuïstiekbespreking met de medische immunologie

Facultatieve besprekingen zijn:

- Tweewekelijks immuundeficiëntie-overleg
- Maandelijks transplantatiebesprekingen (maandelijks)

Onderwijstaak

Tijdens de stage kan je ingezet worden voor het begeleiden van een kleine groep eerste of derde jaar medisch studenten die het blok infectie & afweer I of II volgen.

Praktische informatie

Vorbereiding

De stage van 8 maanden klinische immunologie wordt in de laatste periode van uw vooropleiding interne geneeskunde en direct voorafgaand aan de differentiatie van uw keuze gevolgd.

Ruim voor een eventuele aanvang van deze stage neemt u contact op met de opleider allergologie en klinische immunologie, dr. M. Limper (via de mail: m.limper-2@umcutrecht.nl of telefonisch via het stafsecretariaat van de afdeling 088-7557357) om te praten over je wensen en ambities. In samenspraak met uw opleider in de Interne geneeskunde en opleider van het aandachtsgebied dat U gaat volgen zal een periode van 8 maanden worden ingepland.

Voor het cursorisch onderwijs over het immuunsysteem wordt gebruik gemaakt van het boek "Immunologie" (Bohn Stafleu van Loghum), onder redactie van Rijkers, Kroese, Kallenberg en Derksen. Aanschaf van dit boek is aanbevolen.

Startgesprek en eindgesprek

Aan het begin van je stage heb je een startgesprek met de opleider allergologie en klinische immunologie, dr. M. Limper. Hierin benoem je met de opleider de leerdoelen voor de stage in het algemeen en de leerdoelen die specifiek voor jou gelden op basis van je individueel opleidingsplan. Deze leerdoelen leg je vast in het Formulier Startgesprek. In het startgesprek wordt afgestemd wanneer en met wie je het tussentijdse gesprek en het eindgesprek hebt. Ongeveer halverwege de stage heb je een tussentijds gesprek met je supervisor/stagegever om te bespreken hoe een en ander verloopt en hoe het met de voortgang in de leerdoelen gaat. In het eindgesprek kijk je samen terug in hoeverre je de geformuleerde leerdoelen hebt behaald. Dit leg je vast in het Formulier Eindgesprek. Zowel het Formulier Startgesprek als het Formulier Eindgesprek zijn een verplicht onderdeel van het portfolio.

In het kader van de 360 graden feedback wordt ook nadrukkelijk in zowel het tussentijdse- als het eindgesprek het functioneren van je begeleiders besproken. Opbouwende kritiek die kan helpen de stage te vervolmaken wordt zeer op prijs gesteld.

Aanbevolen boeken

"Immunologie" (Bohn Stafleu van Loghum), onder redactie van Rijkers, Kroese, Kallenberg en Derksen. ISBN 9789031342631

"Reumatologie en klinische immunologie" (Bohn Stafleu van Loghum), onder redactie van Bijlsma & van Laar ISBN 9789031398935

Relevante websites

www.opleidingsetalage.nl